

DONATA ROSSA-KILIAN

AKADEMIA MARYNARKI WOJENNEJ
GDYNIA

**MORSKIE ŚRODKI BUDOWY ZAUFANIA
I BEZPIECZEŃSTWA W REGIONIE MORZA BAŁTYCKIEGO
– INICJATYWY MIĘDZYNARODOWE I POLSKIE**

Region Morza Bałtyckiego, ze względu na swoją specyfikę, już w dobie bipolarnego podziału kontynentu europejskiego był przedmiotem zabiegów związanych z umacnianiem bezpieczeństwa. Tu właśnie, na niespotykaną wcześniej skalę, wykształciły się wojskowe środki budowy zaufania i bezpieczeństwa zawarte w Akcie Końcowym KBWE z 1975 roku. Ich sens polegał na tym, że przyjęto zespół konkretnych, wojskowo-technicznych ustaleń dotyczących: powiadamiania o wielkich manewrach wojskowych, wymiany obserwatorów na manewrach wojskowych, powiadamiania o wielkich ruchach wojsk. Ustalenia te pozwoliły na stworzenie płaszczyzny współpracy na rzecz wzrostu zaufania między państwami Sojuszu Północnoatlantyckiego i Układu Warszawskiego, przełamując dotychczasowe bariery polityczne i psychologiczne.

Z wojskowego punktu widzenia były to środki skromne, lecz odpowiadające ówczesnym stosunkom politycznym między Wschodem a Zachodem. Ich przyjęcie stało się swoistym precedensem w działaniach zmierzających do odprężenia militarnego. Implementowane, zapewniały większą „otwartość” w dziedzinie wojskowej oraz zapobiegały błędnej interpretacji działań militarnych prowadzonych na większą skalę.

Przyjęta w Helsinkach koncepcja bezpieczeństwa europejskiego zakładała ścisły związek między budową wzajemnego zaufania a rozwojem wszechstronnej współpracy w różnych dziedzinach. Przestrzeganie ustalonych norm postępowania, z uwzględnieniem wojskowych środków budowy zaufania i bezpieczeństwa oraz wzajemnie korzystnego współdziałania potraktowano jako podstawowe zasady, według których postanowiono utrwalić dwublokowy system bezpieczeństwa europejskiego. Wykładnię tego systemu stanowił dekalog norm zawartych w deklaracji dotyczącej zasad rządzących wzajemnymi stosunkami między państwami¹. Rozwinięciem tej idei było

¹ *Traktat o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie*. Biuro Prasy i Informacji MON, Studia i Materiały nr 29, Warszawa 1995, s. 9-10.